

Ünlü düşünürün bütün eserleri ikinci kez yayınlandı...

Erich Fromm külliyatı

Fromm'un eserlerini ilk olarak, öğrencisi (sonra da asistanı olan) Rainer Funk hazırlamış Erich Fromm tarafından, "kendisinin edebi mirasçısı" olarak nitelenen Rainer Funk, merkezi F. Almanya'nın Tübingen şehrinde bulunan Uluslararası Erich Fromm Vakfı'nın kurucusu ve başkanıdır.

Türk okuru Fromm'u Bozkurt Güvenç'in 1973'de çevirdiği "Çağımızın Özgürlük Sorunu" ve Ayda Yörükân'ın 1972'de Türkçe'ye kazandırdığı "Hürriyetten Kaçış" ile tanıdı, sonra da Yurdanur Salman'ın çevirdiği "Sevme Sanatı" ile sevdi.

Fromm, kolay anlaşılabilir bir dille yazması ve çağın insanının sorunlarına inebilmesi ile popüler olmuş bir yazar, ayrıca da kavramlara takılıp, kalmayan bir düşünürdür.

1900-1980 yılları arasında yaşamış olan Erich Fromm'un yazdığı 23 kitaptan, 12'si ülkemizde yayınlanmıştır. Ancak, kimi çevirilerdeki özensizlikler, bu kitapların çoğunu, yalnızca yayınlanmış olmak için basılmış olmaktan ileri götürmemiştir. Çeviri, çalışmak kadar, belirli bir kabiliyetin de ürünü. Aceleye getirilmekten veya konuyu iyi bilmemekten doğan ya da anlamama gibi eksikliklerin yanı sıra, iyi bir Türkçe ile ifade edememek, okuru rahatsız ediyor.

Türkiye'deki bazı yayıncıların özensizliği, Fromm'a olan ilginin azalmasına yol açtı. Oysa, bütün dünyada yapılan yeni baskıların ardı arkası kesilmiyor. Nitekim, 1980-81 yıllarında Federal Almanya'da 10 ciltlik bir seri halinde yayınlanan "Erich Fromm'un Bütün Eserleri" adlı külliyatı, okuyucuların yoğun ilgisi sebebiyle, bu yılın başlarında "Cep Kitapları" ebadında yeniden yayınlanmaya başlandı.

Fromm'un bütün eserlerini kapsayan bu 10 ciltlik cep kitapları dizisi, takım hâlinde 198.- DM fiyatla satılmaktadır. "Erich Fromm Gesamtausgabe" adını taşıyan dizinin isteme adresi şöyle: **Deutsche Verlags-Anstalt, Neckarstr 121, 7000 Stuttgart, 1, DEUTSCHLAND** □

BÜTÜN ESERLERİ

1. Cilt, "Analitik Sosyal Psikoloji" adını taşıyor. Yayıncının Erich Fromm'un hayatı ve eserleri üzerine yaptığı kısa açıklamalardan sonra, Fromm'un ilk dönem makaleleri ve psikanaliz ile sosyoloji arasındaki ilişkileri geliştirdiği ilk kitabı olan "Hürriyetten Kaçış" (Escape From Freedom) bulunuyor.

2. Cilt, "Analitik Karakter Teorisi" adıyla yayınlanmış. Bu ciltte, Fromm'un 1947'de yazdığı, "Kendisi İçin İnsan" (Man For Himself), 1964'de yazdığı "Sevgi ve Şiddetin Kaynağı" (The Heart of Man) ve 1976'da yazdığı baş yapıtı "Sahip Olmak ya da Olmak" (To Have or To Be).

3. Cilt, "Toplum Karakteri Konusunda Ampirik Yönden Araştırılması"na ayrılmış. Fromm'un 1980'de yayınladığı "Hitler Almanyası'nda İşçi ve Memurlar" ile Meksika'da yaşarken Michael Maccoby ile birlikte hazırlamış olduğu ve 1970'de yayınlanan "Bir Meksika Köyünün Toplumsal Karakteri" adlı iki araştırması, "Otorite ve Aile" adlı bir makalesi ile "Frankfurt Okulu'nun Tarihi ve Metodları" adlı çalışması da 3. cildin konuları.

4. Cilt, "Toplumsal Karakter"e ayrılmış. "Aklı Başında Toplum" (The Sane Society) adıyla 1955'de yazdığı kitap ile "Umudun Devrimi" (The Revolution of Hope) adlı 1968 yılına ait çalışmaların yer aldığı bu ciltte, Fromm, sosyal sistemlerin insan ruhu ve yapısı üzerindeki etkilerini inceliyor, ideal bir sistemle ilgili önerilerini dile getiriyor.

5. cilt, "Politika ve Sosyalist Bir Gözle Toplum Eleştirisi" adı altında toplanmış. Bu ciltte, Fromm'un Marx ile ilgili görüşleri, 1960'da yayınlanmış olan "Öncelik İnsandadır" (Let Man Prevail) ve 1961 yılında yayınlanan "İnsan Kurtulabilir

mi?" (May Man Prevail?) adlı kitaplarla cilt tamamlanıyor.

6. Cilt, "Din" başlığını taşıyor. "Hristiyanlık Dogmasının Gelişimi" (Die Entwicklung des Christendogmas) (1930) adlı eserinde kendi Yahudi geleneği ile Hristiyanlık düşüncesi arasındaki ilişkileri inceleyen Fromm, "Siz de Tanrı Gibi Olabilirsiniz" (You Shall Be As Gods) (1966) ve "Psikanaliz ve Zen Budizmi" (Psychoanalysis and Zen Buddhism) (1960) adlı çalışmalarında, tek Tanrılı dinlerden farklı olarak, kendi dinsel anlayışını dile getiriyor.

7. Cilt, tek bir esere "İnsan Yıkıcılığının Anatomisi"ne (The Anatomy of Human Destructiveness) (1973) ayrılmış ve "Saldırganlık Teorisi" adını taşıyor.

8. Cilt, "Psikanaliz"e ayrılmış. Ötümünden önce yazdığı son kitabı olan "Freud Düşüncesinin Büyüklüğü ve Sınırları" (The Greatness and Limitations of Freud's Thought) (1979) Fromm'un Freud'la bir hesaplaşmasıdır. Bu ciltte ayrıca Fromm'un, Wilhelm Reich, Otto Rank ve C.Gustav Jung gibi düşünürlerle olan görüş ayrılıklarına dair yazıları dile getiriliyor.

1951'de yazdığı "Kadın ve Erkek" (Man-Woman) adlı makalesine yer verilmiş.

9. Cildin konusu "Sosyalist Hümanizma ve Hümaniter Ahlak". Fromm'un hümaniter anlayışı onun belli başlı üç kitabında ortaya konur: Bunlardan birincisi, 1951'de yazdığı "Unutulan Dil. Masallar, Mitler ve Rüyalara Anlaşılmasına Giriş" (The Forgotten Language. An Introduction to the Understanding of Dreams, Fairy Tales and Myths), ikincisi "Yanılsama Zincirlerinin Ötesinde" (Beyond the Chains of Illusion) (1962) ve üçüncüsü, dünyada onun en çok tanınan eseri olan "Sevme Sanatı" The Art of Loving) (1956) dir. Bu ciltte ayrıca, bu konuya ilişkin diğer yazı ve çalışmalar ile pedagoji üzerindeki düşünceleri de yer alıyor.

10. ve son cilt "Genel Fihrist" olarak biçimlenmiş. Burada Rainer Funk'un özel çabasıyla derlenen ve tüm dünyadaki Fromm çevirilerini, Fromm'la ilgili yazı, makale, tez, araştırma ve notları kapsayan bir başvuru kaynağını bulmak mümkün. Türkiye ile ilgili maddeleri yayıncı Aydın Arntan tarafından hazırlanan bu fihrist, önemli bir kaynak. Bu ciltte ayrıca, bütün ciltlerde yer alan konuları, kişileri ve başlıkları içeren fihrist ile İncil, Marx ve Freud'la ilgili tüm notların nerede bulunabileceğini gösteren bir dizin yer alıyor. □